

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Poznaniu

LPO.410.006.04.2023

Pan
Sławomir Czarnecki
Dyrektor
Niepublicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej
Zespołu Poradni Specjalistycznych Termedica
os. Bolesława Chrobrego 101
60-681 Poznań

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/23/076/LPO Pomoc psychologiczna i psychoterapeutyczna dla dzieci i młodzieży

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Zespół Poradni Specjalistycznych Termedica, os. Bolesława Chrobrego 101, 60-681 Poznań ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Sławomir Czarniecki Dyrektor Termedici od 17 listopada 2014 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja przez ośrodki pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży
Okres objęty kontrolą	Lata 2020-2023 ³
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Ewa Kruszyńska, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/40/2023 z 10 marca 2023 r. (dowód: akta kontroli str. 1, 7-11)

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Ośrodek środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży – I poziom referencyjny, działający w ramach Termedici, udzielał pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej i środowiskowej.

W Ośrodku zatrudnieni byli – posiadający odpowiednie kwalifikacje - psycholodzy, psycholodzy kliniczni, psychoterapeuci i terapeuta środowiskowy. Stan zatrudnienia personelu był wystarczający w odniesieniu do przyznanego przez Narodowy Fundusz Zdrowia⁶ limitu świadczeń i możliwości lokalowych Termedici. Jednak w stosunku do aktualnego zapotrzebowania na tego rodzaju świadczenia wśród dzieci i młodzieży stan zatrudnienia był zdecydowanie niewystarczający. Na koniec 2020 r. czas oczekiwania na pierwszą wizytę wynosił średnio 32 dni. Natomiast umówienie wizyty u specjalisty w Ośrodku – według stanu na 31 maja 2023 r. – było możliwe dopiero za trzy miesiące i 12 dni, tj. 12 września 2023 r.

W latach 2020-2023 (I kwartał) zrealizowano najwięcej porad psychologicznych (6 999), sesji psychoterapii indywidualnej (3 212) i wizyt, porad środowiskowych (2 505). Nie zrealizowano natomiast ani jednego świadczenia w rodzaju sesja

¹ Dalej: Termedica. Zakład ten stanowi własność Termedii Sp. z o.o., tj. przedsiębiorcy w rozumieniu art. 4 ust. 1 ustawy z 6 marca 2018 r. - Prawo przedsiębiorców (Dz. U. z 2023 r. poz. 221, ze zm.).

² Dalej: Dyrektor lub Dyrektor Termedici.

³ Do zakończenia czynności kontrolnych, tj. do 31 maja 2023 r. z wykorzystaniem dokumentów sprzed tego okresu, istotnych dla kontrolowanej działalności.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną, jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: NFZ.

psychoterapii grupowej i wizyta osoby prowadzącej terapię środowiskową. W Ośrodku nie zatrudniono psychoterapeuty posiadającego doświadczenie zawodowe w pracy z grupą.

W Ośrodku zawarto porozumienia o współpracy z siedmioma szkołami i dwoma placówkami opiekuńczymi, nie posiadano jednak statystyki odnośnie liczby świadczeniobiorców, którym udzielono pomocy na podstawie tych porozumień. W Ośrodku nie prowadzono również statystyki dotyczącej liczby pacjentów skierowanych do dalszego leczenia psychiatrycznego i nie posiadano informacji o ich dalszej opiece.

W okresie od kwietnia 2020 r. do stycznia 2021 r. nie zrealizowano wszystkich zakontraktowanych świadczeń, przy czym w kwietniu 2020 r. nie udzielono w ogóle pomocy, od kwietnia do grudnia 2020 r. nie zrealizowano 55,9% zakontraktowanych świadczeń, a w styczniu 2021 r. 11,9%. Powodem tego były obostrzenia sanitarne wprowadzone w związku ze stanem epidemii COVID-19, a także niewystarczające rozpowszechnienie informacji o udzielaniu tego rodzaju pomocy. Nie przeprowadzono szerzej zakrojonej kampanii informującej o działalności i roli Ośrodka⁷, a kontakt z kilkunastoma szkołami i placówkami opiekuńczymi z Poznania i okolic nawiązano dopiero na początku 2021 r. Od lutego 2021 r. udzielanie świadczeń uległo zintensyfikowaniu i zrealizowano ich ponad zakontraktowany limit na 2021 r. W ogólnym rozrachunku, spośród świadczeń zakontraktowanych na lata 2020-2021, nie wykonano 6,5% świadczeń⁸.

W działalności Termedici stwierdzono ponadto nieprawidłowości polegające na tym, że przekazywane do NFZ listy oczekujących nie zawierały danych wszystkich pacjentów, którzy oczekiwali na udzielenie pierwszego świadczenia w ramach Ośrodka. Z harmonogramu przyjęć, w tym z listy oczekujących, dokonano skreśleń z podaniem przyczyny niedopuszczonej do stosowania przez Ministra Zdrowia. W przypadku dwóch wizyt (z 14 objętych kontrolą) nie udokumentowano czasu ich trwania poprzez odnotowywanie godziny oraz minuty rozpoczęcia i zakończenia udzielania świadczenia w dokumentacji indywidualnej świadczeniobiorcy.

W Ośrodku zapewniona była dostępność udzielanej pomocy dla pacjentów z niepełnosprawnością ruchową. W Ośrodku nie było natomiast specjalistycznych oznaczeń i systemów przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnością wzroku lub słuchu, co nie sprzyjało optymalizacji dostępności do pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla takich osób.

⁷ Działalność promocyjna Ośrodka nie była finansowana przez NFZ.

⁸ Tj. świadczeń o wartości 62,5 tys. zł.

Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR

1. Realizacja przez ośrodki pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży

Opis stanu faktycznego

1.1. Umowa o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie Ośrodka środowiskowej opieki psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży – I poziom referencyjny⁹ (dalej: Ośrodek), zawarta została na okres od 1 kwietnia 2020 r. do 30 września 2023 r.¹⁰ W umowie określono, że miejscem udzielania świadczeń jest Poradnia Psychologiczna dla Dzieci w Termedice. Jako obszar udzielania świadczeń wskazano powiat Poznań¹¹.

(akta kontroli str. 30, 52-62)

Według harmonogramów pracy zgłoszonych do WOW NFZ, świadczeń udzielano:

- w okresie od 1 kwietnia 2020 r. do 14 kwietnia 2022 r. od poniedziałku do piątku w godzinach od 8:00 do 20:00 (tj. 60 godzin tygodniowo), a od 18 lutego 2021 r. również w soboty w godzinach od 8:00 do 10:00 (tj. 62 godziny tygodniowo),
- w okresie od 15 kwietnia 2022 r. do 31 maja 2023 r. ¹² w poniedziałki w godzinach od 8:00 do 16:00 i od 18:00 do 20:00 oraz od wtorku do piątku w godzinach od 8:00 do 20:00 (tj. 58 godzin tygodniowo).

(akta kontroli str. 281, 289, 297, 307)

Dyrektor Termedici wyjaśnił, że informacje o działalności Ośrodka zostały rozpowszechnione w następujący sposób: *niezwłocznie po otrzymaniu kontraktu z WOW NFZ poprzez umieszczenie informacji na stronie internetowej Termedici; umieszczenie 26 razy ogłoszenia w prasie lokalnej w okresie od 22 maja do 13 listopada 2020 r.; dopisanie Ośrodka do ulotki informacyjnej o zakresie działalności Termedici na początku lipca 2020 r.* Ponadto Dyrektor wyjaśnił, że: *na początku 2021 r. koordynator Ośrodka skontaktowała się telefonicznie z dyrektorami szkół, psychologami szkolnymi oraz innymi jednostkami sprawującymi opiekę nad osobami małoletnimi (w sumie z kilkunastu szkół z Poznania i okolic) w celu poinformowania o możliwości kierowania pacjentów do Ośrodka oraz o możliwości podpisania porozumienia o współpracy. W Ośrodku nie było udokumentowania podjętych działań w zakresie kontaktu z placówkami, poza zawartymi dziewięcioma porozumieniami o współpracy.*

(akta kontroli str. 527, 532, 536-550)

1.2. Według stanu na koniec każdego roku z lat 2020-2022 oraz I kwartału 2023 r., świadczeń opieki zdrowotnej w ramach Ośrodka udzielał personel posiadający kwalifikacje określone w rozporządzeniu MZ i zatrudniony na podstawie umów zlecenia lub umów kontraktowych, liczący odpowiednio 13, 14, 11 i 11 osób, spośród którego:

- na koniec 2020 r.: dziewięć osób jako psychologów (130 godzin, tj. 3,46 etatu)¹³, siedem osób jako psychoterapeuci (120 godzin, tj. 3,2 etatu) i jedna osoba jako

⁹ Dalej: również świadczenie.

¹⁰ Umowa nr 150005993/04/1/0159/0/20/23 o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień zawarta 9 kwietnia 2020 r. pomiędzy Narodowym Funduszem Zdrowia – Wielkopolskim Oddziałem Wojewódzkim w Poznaniu (dalej: WOW NFZ) a podmiotem leczniczym Termedia Sp. z o.o. (dalej: świadczeniodawca). Dalej: umowa.

¹¹ Obszar określony w ogłoszeniu o postępowaniu w sprawie zawarcia przedmiotowej umowy. W treści umowy nie wskazano obszaru działania Ośrodka.

¹² Tj. do dnia zakończenia czynności kontrolnych NIK w jednostce.

¹³ W nawiasach podano łączną liczbę godzin tygodniowo w przeliczeniu na etaty.

- terapeuta środowiskowy (38 godzin, tj. 1,01 etatu). Łącznie 288 godzin, tj. 7,67 etatu,
- na koniec 2021 r.: dziesięć osób jako psychologzy (119 godzin, tj. 3,17 etatu), sześć osób jako psychoterapeuci (98 godzin, tj. 2,61 etatu) i jedna osoba jako terapeuta środowiskowy (38 godzin, tj. 1,01 etatu). Łącznie 255 godzin, tj. 6,79 etatu,
 - na koniec 2022 r.: pięć osób jako psychologzy (96 godzin, tj. 2,56 etatu), pięć osób jako psychoterapeuci (95 godzin, tj. 2,53 etatu) i jedna osoba jako terapeuta środowiskowy (38 godzin, tj. 1,01 etatu). Łącznie 229 godzin, tj. 6,1 etatu,
 - na koniec I kwartału 2023 r.: siedem osób jako psychologzy (95 godzin, tj. 2,53 etatu), sześć osób jako psychoterapeuci (95 godzin, tj. 2,53 etatu) i jedna osoba jako terapeuta środowiskowy (38 godzin, tj. 1,01 etatu). Łącznie 228 godzin, tj. 6,07 etatu.

Spośród ww. grupy psychologów, trzech udzielało świadczeń jako psychologzy kliniczni.

(akta kontroli str. 312-321)

Świadczeń jako psychoterapeuci udzielały osoby z tytułem magistra po ukończeniu studiów na kierunku psychologii (osiem osób) lub pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej (jedna osoba) oraz posiadające:

- decyzję Ministra Zdrowia o uznaniu dorobku naukowego i zawodowego za równoważny ze zrealizowaniem programu szkolenia specjalizacyjnego w dziedzinie psychoterapii dzieci i młodzieży, zgodnie z art. 28 ust. 1 ustawy z dnia 24 lutego 2017 r. o uzyskiwaniu tytułu specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia¹⁴ - jedna osoba,
- certyfikat psychoterapeuty – cztery osoby, z których jedna posiadała certyfikat z 30 marca 2012 r.¹⁵, tj. od początku udzielania świadczeń w Ośrodku, a trzy osoby uzyskały certyfikat w trakcie zatrudnienia w Ośrodku¹⁶ (certyfikaty z 6 sierpnia 2020 r. i 14 września 2022 r. oraz zaświadczenie z 18 marca 2021 r. o posiadaniu certyfikatu),
- status osoby ubiegającej się o otrzymanie certyfikatu psychoterapeuty – cztery osoby, spośród których: jedna osoba udzielała świadczeń jako psychoterapeuta w okresie od 22 października 2020 r. do 30 czerwca 2021 r. i legitymowała się zaświadczeniem o ukończeniu (7 czerwca 2020 r.) – po dwóch latach - pierwszego stopnia studiów podyplomowych w psychoterapii poznawczo-behawioralnej; jedna osoba udzielała świadczeń jako psychoterapeuta przez cały okres objęty kontrolą i legitymowała się zaświadczeniem z 28 lutego 2018 r. o uczestnictwie w zajęciach na ostatnim, dziewiątym semestrze kursu psychoterapii akredytowanym przez Polskie Towarzystwo Psychoterapii; jedna osoba udzielała świadczeń jako psychoterapeuta od 14 kwietnia 2021 r. i legitymowała się zaświadczeniem z 9 czerwca 2019 r. o ukończeniu pierwszego stopnia studiów podyplomowych w psychoterapii poznawczo-behawioralnej; jedna osoba udzielała świadczeń jako psychoterapeuta od 1 lutego 2023 r. i legitymowała się zaświadczeniem z 8 czerwca 2020 r. o ukończeniu w roku akademickim 2019/2020 drugiego roku podyplomowej Szkoły Psychoterapii Psychodynamicznej¹⁷.

¹⁴ Dz. U. z 2021 r. poz. 1297.

¹⁵ Ważny do marca 2022 r.

¹⁶ Przed uzyskaniem certyfikatu psychoterapeuty, osoby te udzielały świadczeń jako osoby ubiegające się o otrzymanie certyfikatu.

¹⁷ Na dzień 31 maja 2023 r. zaawansowanie w zdobywaniu kwalifikacji psychoterapeuty trzech osób udzielających świadczeń jako psychoterapeuci było następujące: dwie osoby (*lp. 2 i 4*) pomimo ukończenia w czerwcu 2018 r. i w czerwcu 2022 r.

(akta kontroli str. 322-352, 365-369, 389-414, 418, 419, 588, 590, 595, 597, 599)

Łączny wymiar czasu pracy psychologów oraz psychoterapeutów, według stanu na koniec każdego roku z lat 2020-2022 oraz I kwartału 2023 r., w przeliczeniu na etaty tygodniowo, stanowił równoważnik co najmniej jednego etatu¹⁸ oraz wynosił co najmniej trzy etaty (licząc łącznie psychologów i psychoterapeutów), co było zgodne z warunkami realizacji świadczenia określonymi w załączniku nr 8 do rozporządzenia MZ.

(akta kontroli str. 281-311, 316-321)

Łączny wymiar czasu pracy psychologów, psychoterapeutów i terapeuty środowiskowego, według stanu na koniec każdego roku z lat 2020-2022 oraz I kwartału 2023 r., w przeliczeniu na etaty tygodniowo, nie przekraczał ośmiu etatów, zgodnie z zawartym w załączniku nr 8 do rozporządzenia MZ wymogiem obowiązującym od 1 listopada 2022 r.

Terapeuta środowiskowy udzielał świadczeń opieki zdrowotnej w ramach Ośrodka, w okresie od 1 kwietnia 2020 r. do 31 marca 2023 r., siedem godzin dziennie w dwa dni tygodnia i osiem godzin - w trzy dni, łącznie 38 godzin tygodniowo. Stosownie do uregulowań zawartych w załączniku nr 8 do rozporządzenia MZ obowiązujących do 31 grudnia 2021 r., wymiar czasu pracy terapeuty środowiskowego winien stanowić równoważnik co najmniej jednego etatu, a od 1 stycznia 2022 r. – równoważnik jednego etatu.

Dyrektor Termedici wyjaśnił, że *przyjęte odstępstwo w wymiarze udzielania świadczeń przez terapeutę środowiskowego od wymiaru określonego od 1 stycznia 2022 r. w przepisach załącznika nr 8 do rozporządzenia MZ (lp. 2), tj. równoważnika jednego etatu (wynoszącego siedem godzin 35 minut na dobę i przeciętnie 37 godzin 55 minut na tydzień), podyktowane było tym, że czas trwania świadczenia udzielanego przez tego specjalistę ustalono w tym rozporządzeniu na 90 lub 60 minut. A co za tym idzie, wprowadzając czas pracy terapeuty środowiskowego w wymiarze 37 godzin i 55 minut tygodniowo, nie można byłoby rozliczyć jednej godziny świadczenia.*

(akta kontroli str. 288, 296, 306, 311, 314, 320, 420-429, 576-578)

Ponadto Dyrektor Termedici wyjaśnił, że: *aktualny stan zatrudnienia personelu w stosunku do limitu świadczeń i warunków lokalowych w naszym Ośrodku jest wystarczający natomiast odnosząc się do zapotrzebowania na takie świadczenia wśród dzieci i młodzieży to zdecydowanie nie. Główne ograniczenia związane z zatrudnieniem personelu to kwestie finansowe i niska wycena świadczeń, wykwalifikowany personel z doświadczeniem zawodowym nie chce podjąć pracy za stawki, które proponuje NFZ w ramach Ośrodka I poziomu. Zmiany przepisów dotyczących kształcenia terapeutów środowiskowych oraz psychoterapeutów dzieci i młodzieży zostały wprowadzone stosunkowo niedawno i aktualnie nie mają przełożenia na poprawę w kwestii dostępności specjalistów.*

(akta kontroli str. 575, 577, 578)

czwartego (ostatniego) roku szkół, do których uczęszczały, nie przystąpiły do egzaminu na psychoterapeutę, a jedna osoba (lp. 3) była w trakcie nauki na czwartym roku studiów podyplomowych rozpoczętym od października 2022 r.

¹⁸ Zgodnie z art. 93 ust. 1 ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2022 r. poz. 633 t. j.), czas pracy pracowników zatrudnionych w podmiocie leczniczym, z zastrzeżeniem art. 94 ust. 1, w przyjętym okresie rozliczeniowym, nie może przekraczać 7 godzin 35 minut na dobę i przeciętnie 37 godzin 55 minut na tydzień w przeciętnie pięciodniowym tygodniu pracy w przyjętym okresie rozliczeniowym. W myśl art. 94 ust. 1 ww. ustawy, jeżeli jest to uzasadnione rodzajem pracy lub jej organizacją, w stosunku do pracowników mogą być stosowane rozkłady czasu pracy, w których dopuszczalne jest przedłużenie wymiaru czasu pracy do 12 godzin na dobę, z zastrzeżeniem art. 93 ust. 3 i 4. W rozkładach czasu pracy pracowników, o których mowa w art. 93 ust. 1, nie może przekraczać przeciętnie 37 godzin 55 minut na tydzień w przyjętym okresie rozliczeniowym.

1.3. Według danych z rejestru pacjentów na udzielenie świadczenia w ramach Ośrodka oczekiwało¹⁹:

- na koniec 2020 r. 13 pacjentów, spośród których pięciu oczekiwało na udzielenie świadczenia od 21 do 28 dni, siedmiu - od 31 do 38 dni i jeden przez 49 dni,
- na koniec 2021 r. siedmiu pacjentów przez: 75, 76, 91 (dwóch), 106, 113 i 168 dni, przy czym w rzeczywistości nie był to faktyczny czas oczekiwania na pierwszą wizytę, a błąd spowodowany niewykreśleniem pacjentów w systemie na bieżąco w 2020 r.; pacjentów wykreślono dopiero 11 stycznia 2022 r.,
- na koniec 2022 r. dwóch pacjentów przez 20 i 75 dni,
- na koniec 2023 r. (I kwartał) 10 pacjentów przez: sześć (dwóch), 13 i 28 oraz 22 dni (sześciu).

(akta kontroli str. 430-432, 434)

Dane o świadczeniobiorcach wpisanych na listę oczekujących na udzielenie świadczenia przekazane zostały²⁰ do WOW NFZ za pośrednictwem udostępnionego przez NFZ Systemu Zarządzania Obiegiem Informacji²¹. Według stanu na koniec 2020 r. przekazane dane zawierały: imię i nazwisko 13 pacjentów, ich numer PESEL oraz kryterium medyczne i były zgodne z danymi wynikającymi z rejestru pacjentów oczekujących. Według stanu na koniec 2021 r. w liście oczekujących nie było pacjentów oczekujących na pierwszą wizytę w Ośrodku. Według stanu na koniec 2022 r. i 2023 r. (I kwartał), w liście oczekujących nie podano stosownych danych pacjentów (tj. imienia i nazwiska, numeru PESEL i kryterium medycznego), a w rubryce dotyczącej liczby pacjentów oczekujących na świadczenie wykazano zero, co było niezgodne z danymi wynikającymi z rejestru pacjentów oczekujących. Powyższe zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 551-574)

Według stanu na 31 maja 2023 r., pierwszy wolny termin dla pacjenta tzw. pierwszorazowego przypadła za 104 dni (trzy miesiące i 12 dni), tj. na 12 września 2023 r. Pacjenci kontynuujący leczenie ustalali z psychologiem lub psychoterapeutą plan leczenia i częstotliwość wizyt i - według wyjaśnień Dyrektora Termedici: *zgodnie z tymi ustaleniami pacjent zapisuje się z dwu lub trzymiesięcznym wyprzedzeniem.*

(akta kontroli str. 588, 591, 592, 600)

W 2020 r. w Ośrodku przyjęto 250 pacjentów²², w 2021 r. - 546²³, w 2022 r. - 540²⁴, a w 2023 r. (I kwartał) - 178²⁵, w tym liczba pacjentów przyjętych po raz pierwszy

¹⁹ Licząc od dnia wpisania na listę oczekujących do dnia skreślenia z listy z powodu zrealizowania świadczenia lub odwołania.

²⁰ 11 stycznia 2021 r. dane wg stanu na koniec 2020 r.; 9 stycznia 2022 r. dane wg stanu na koniec 2021 r.; 5 stycznia 2023 r. i korektą 2 lutego 2023 r. dane wg stanu na koniec 2022 r.; 5 kwietnia 2023 r. i korektą 9 maja 2023 r. dane wg stanu na koniec I kwartału 2023 r.

²¹ Dalej: SZOI.

²² Z czego 137 stanowiły dziewczynki/kobiety (54,8%), a 113 chłopcy/mężczyźni (45,2%). W wieku: do 5 lat przyjęto 13 dziewczynek i 23 chłopców; od 6 do 9 lat przyjęto 18 dziewczynek i 36 chłopców; od 10 do 12 lat przyjęto 35 dziewczynek i 28 chłopców; od 13 do 15 lat przyjęto 38 dziewczynek i 12 chłopców; od 16 do 18 lat przyjęto 32 dziewczynki i 13 chłopców; powyżej 18 lat przyjęto jedną kobietę i jednego mężczyznę.

²³ Z czego 294 stanowiły dziewczynki/kobiety (53,8%), a 252 chłopcy/mężczyźni (46,2%). W wieku: do 5 lat przyjęto 21 dziewczynek i 29 chłopców; od 6 do 9 lat przyjęto 41 dziewczynek i 76 chłopców; od 10 do 12 lat przyjęto 61 dziewczynek i 62 chłopców; od 13 do 15 lat przyjęto 99 dziewczynek i 40 chłopców; od 16 do 18 lat przyjęto 68 dziewczynek i 43 chłopców; powyżej 18 lat przyjęto cztery kobiety i dwóch mężczyzn.

²⁴ Z czego 320 stanowiły dziewczynki/kobiety (59,3%), a 220 chłopcy/mężczyźni (40,7%). W wieku: do 5 lat przyjęto 18 dziewczynek i 13 chłopców; od 6 do 9 lat przyjęto 40 dziewczynek i 59 chłopców; od 10 do 12 lat przyjęto 62 dziewczynki i 51 chłopców; od 13 do 15 lat przyjęto 121 dziewczynek i 60 chłopców; od 16 do 18 lat przyjęto 76 dziewczynek i 33 chłopców; powyżej 18 lat przyjęto trzy kobiety i czterech mężczyzn.

²⁵ Z czego 106 stanowiły dziewczynki/kobiety (59,6%), a 72 chłopcy/mężczyźni (40,4%). W wieku: do 5 lat przyjęto sześć dziewczynek i czterech chłopców; od 6 do 9 lat przyjęto 12 dziewczynek i 16 chłopców; od 10 do 12 lat przyjęto

wyniosła odpowiednio: 250 (100%), 402 (73,6%), 163 (30,2%) i 54 (30,3%)²⁶. Wśród pacjentów przyjętych w Ośrodku w 2020 r. było 45 pacjentów leczonych wcześniej w poradni zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży funkcjonującej w ramach Termedici.

Liczba pacjentów skierowanych do Ośrodka przez lekarza rodzinnego²⁷ wyniosła odpowiednio: 67, 55, dziewięć i zero (zgodnie z założeniami reformy psychiatrii dzieci i młodzieży, pacjenci mogą korzystać z oferty Ośrodka bez skierowania lekarskiego).

We wszystkich latach objętych kontrolą, u pacjentów najczęściej diagnozowano epizod depresyjny²⁸. Kolejnymi schorzeniami, wg częstotliwości postawionych diagnoz w poszczególnych latach, były:

- inne zaburzenia lękowe²⁹;
- reakcja na ciężki stres i zaburzenia adaptacyjne³⁰,
- mieszane zaburzenia zachowania i emocji³¹;
- zaburzenia hiperkinetyczne³²;
- zaburzenia emocjonalne rozpoczynające się zwykle w dzieciństwie³³.

(akta kontroli str. 439-442)

W poszczególnych latach objętych kontrolą:

- liczba rezygnacji pacjentów z umówionej wizyty wyniosła: w 2022 r. 37 (w tym 27 zarejestrowanych jako oczekujący³⁴), a w 2023 r. (I kwartał) 25 (17); w 2020 r. i 2021 r. nie odnotowano rezygnacji pacjentów z umówionej wizyty,
- liczba pacjentów odwołanych z umówionej wizyty wyniosła: w 2020 r. 75 (51), w 2021 r. 93 (67), w 2022 r. 45 (30) i w 2023 r. (I kwartał) 22 (12), co zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”,
- liczba pacjentów, którzy nie zgłosili się na umówioną wizytę wyniosła: w 2022 r. czterech (trzech), a w 2023 (I kwartał) jeden; w 2020 r. i 2021 r. nie odnotowano niezgłoszenia się na umówioną wizytę,
- nie stwierdzono odmowy udzielenia świadczenia w ramach Ośrodka.

(akta kontroli str. 443, 444)

Stosownie do uregulowań załącznika nr 8 do rozporządzenia MZ (ust. 3 pkt 6), obowiązujących od 1 stycznia 2022 r., świadczeniodawca w okresie do 6 miesięcy od dnia zawarcia umowy winien opracować i wdrożyć sformalizowaną procedurę określającą zasady diagnostyki i leczenia w Ośrodku.

W Ośrodku obowiązywała od 1 lipca 2020 r., zatwierdzona przez Dyrektora, procedura organizacji pracy oraz współpracy³⁵, zaktualizowana 16 czerwca 2022 r. Zawarto w niej uregulowania określające m.in.:

19 dziewczynek i 23 chłopców; od 13 do 15 lat przyjęto 35 dziewczynek i 18 chłopców; od 16 do 18 lat przyjęto 31 dziewczynek i 11 chłopców; powyżej 18 lat przyjęto trzy kobiety i nie przyjęto żadnego mężczyzny.

²⁶ Przy czym, każde przyjęcie rejestrowane było w Ośrodku pod numerem PESEL dziecka, którego wizyta (i dany problem) dotyczyła, niezależnie od tego czy przyjęte zostało dziecko, jego rodzic, opiekun prawny, nauczyciel, wychowawca czy specjalista zatrudniony w szkole, do której dziecko uczęszczało.

²⁷ W Ośrodku nie było danych odnośnie liczby pacjentów skierowanych przez szkołę, poradnię psychologiczno – pedagogiczną, rodziców lub opiekunów prawnych; nie prowadzono takiej ewidencji.

²⁸ F32 wg klasyfikacji ICD 10 - Międzynarodowa Statystyczna Klasyfikacja Chorób i Problemów Zdrowotnych.

²⁹ F41 wg klasyfikacji ICD 10.

³⁰ F43 wg klasyfikacji ICD 10.

³¹ F92 wg klasyfikacji ICD 10.

³² F90 wg klasyfikacji ICD 10.

³³ F93 wg klasyfikacji ICD 10.

³⁴ Analogicznie we wszystkich nawiasach tego akapitu podano liczbę pacjentów zarejestrowanych jako oczekujący.

³⁵ Dalej: procedura Ośrodka obowiązująca od 1 lipca 2020 r.

- cel działania Ośrodka: udzielanie profesjonalnej pomocy psychologicznej, psychoterapeutycznej oraz środowiskowej dzieciom i młodzieży, które borykają się z różnymi zaburzeniami zarówno zachowania, jak i emocjonalnymi oraz ich rodzinom,
- zapewnienie każdemu pacjentowi współpracy z indywidualnym psychologiem lub psychoterapeutą odpowiedzialnym za przebieg jego leczenia, który wspólnie z pacjentem, rodzicami/opiekunami prawnymi, ustala plan i cele terapii indywidualnej lub grupowej, lub rodzinnej oraz plan oddziaływań środowiskowych, zgodne z Indywidualnym Programem Terapeutycznym.

(akta kontroli str. 445, 446)

Dyrektor Termedici wyjaśnił, że w procedurze opisanej wyżej określone zostały zasady diagnostyki i leczenia w Ośrodku. Dodał również, że Ministerstwo Zdrowia, czy NFZ nie wydał żadnych szczegółowych wytycznych w zakresie opracowania ww. procedury.

(akta kontroli str. 447, 448, 576, 578-580)

Liczba i czas trwania świadczeń udzielonych w Ośrodku kształtowała się następująco (z tego liczba świadczeń udzielonych za pomocą narzędzi teleinformatycznych podana została w nawiasach):

- porada psychologiczna diagnostyczna: 251 (48) udzielonych 111 pacjentom w 2020 r., 939 (79) udzielonych 401 pacjentom w 2021 r., 299 (27) udzielonych 141 pacjentom w ciągu 242 godzin w 2022 r. i 51 (zero) udzielonych 34 pacjentom w ciągu 52 i pół godziny w 2023 r. (I kwartał),
- porada psychologiczna: 120 (65) udzielonych 33 pacjentom w 2020 r., 3 254 (1 178) udzielone 380 pacjentom w 2021 r., 3 247 (1 018) udzielonych 442 pacjentom w ciągu 1 715 i pół godziny w 2022 r. i 378 (160) udzielonych 71 pacjentom w ciągu 361 godzin w 2023 r. (I kwartał),
- sesja psychoterapii indywidualnej: 1 124 (491) udzielone 179 pacjentom w ciągu 1 124 godzin w 2020 r., 911 (388) udzielonych 118 pacjentom w ciągu 911 godzin w 2021 r., 725 (102) udzielonych 143 pacjentom w ciągu 716 godzin w 2022 r. i 452 (38) udzielone 100 pacjentom w ciągu 452 i pół godziny w 2023 r. (I kwartał),
- sesja psychoterapii rodzinnej: pięć (cztery) udzielonych pięciu pacjentom w 2020 r. i 10 (jedna) udzielonych siedmiu pacjentom w ciągu 15 godzin w 2022 r.; w 2021 r. i w 2023 r. (I kwartał) nie zrealizowano tego rodzaju świadczenia,
- sesja psychoterapii grupowej: w latach 2020-2023 (I kwartał) nie zrealizowano tego rodzaju świadczenia,
- sesja wsparcia psychospołecznego: w 2020 r. nie zrealizowano tego rodzaju świadczenia; 167 (77) udzielonych 108 pacjentom w 2021 r., 72 (28) udzielone 54 pacjentom w ciągu 60 godzin w 2022 r. i 37 (osiem) udzielonych 25 pacjentom w ciągu 37 godzin w 2023 r. (I kwartał),
- wizyta, porada domowa lub środowiskowa, a od 1 listopada 2022 r. wizyta domowa lub środowiskowa: 135 udzielonych 34 pacjentom w 2020 r., 1 179 udzielonych 160 pacjentom w 2021 r., 928 udzielonych 68 pacjentom w ciągu 850 i pół godziny w 2022 r. i 263 udzielone 17 pacjentom w ciągu 377 i pół godziny w 2023 r. (I kwartał),
- wizyta osoby prowadzącej terapię środowiskową³⁶ nie zrealizowano tego rodzaju świadczenia.

³⁶ Świadczenie wyodrębnione w 2022 r.

(akta kontroli str. 439-442)

W odniesieniu do niezrealizowania ani jednego świadczenia w rodzaju sesja psychoterapii grupowej, koordynator w Ośrodku wyjaśniła: *Jak dotąd nie udało się znaleźć specjalisty z odpowiednimi (wymaganymi w przepisach kwalifikacjami oraz doświadczeniem zawodowym w pracy z grupą), który byłby gotów realizować wyżej wymienione świadczenia w ramach stawek finansowych proponowanych przez NFZ. W mojej opinii istnieje potrzeba ujęcia tego świadczenia w zakresie świadczeń udzielanych w ramach I poziomu referencyjnego, dlatego Ośrodek poszukuje osoby, która podjęłaby się jego realizacji. Zależy nam na wysokiej jakości świadczonych usług, aby nasi świadczeniobiorcy (młodzi pacjenci) byli odpowiednio „zaopiekowani”. Ważne jest, aby osoba realizująca to świadczenie oprócz kwalifikacji miała również doświadczenie w tego typu zadaniach. Z kolei w odniesieniu do niezrealizowania świadczenia, wprowadzonego od 1 stycznia 2022 r., w rodzaju wizyta osoby prowadzącej terapię środowiskową, koordynator wyjaśniła: W Ośrodku realizowane jest świadczenie: porada, wizyta domowa lub środowiskowa, które w dużej mierze pokrywa się merytorycznie z wyżej wymienionym, w zakresie podejmowanych działań oraz pracy z pacjentem i rodziną. W mojej ocenie nasi świadczeniobiorcy, de facto, otrzymują potrzebną im pomoc w ich środowisku domowym. Jest ona udzielana nie tylko przez terapeutę środowiskowego, ale także przez psychologów.*

(akta kontroli str. 586, 587)

W załączniku nr 8 do rozporządzenia MZ określono, że świadczenia realizowane w miejscu pobytu świadczeniobiorcy lub jego środowisku powinny stanowić co najmniej 15% zrealizowanych świadczeń. Wymogu tego nie stosuje się w czasie trwania stanu epidemii³⁷ lub stanu zagrożenia epidemicznego³⁸.

Analiza liczby i rodzaju udzielonych w Ośrodku świadczeń wykazała, że świadczenia realizowane w miejscu pobytu świadczeniobiorcy lub jego środowisku, stanowiły: w 2020 r. 8,2% zrealizowanych świadczeń, w 2021 r. 18,3%, w 2022 r. 15,0%, a w 2023 r. (I kwartał) 17,7%.

(akta kontroli str. 439-442)

Dyrektor Termedici wyjaśnił, że *zdarza się, że pacjenci Ośrodka są jednocześnie pacjentami Centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży – poradnia zdrowia psychicznego – II poziom referencyjny i dotyczy to sytuacji kiedy pacjent musi skorzystać z wizyty u lekarza psychiatry.*

(akta kontroli str. 589, 592)

W wyniku badania próby 14 świadczeń udzielonych w kontrolowanym okresie stwierdzono, że kwalifikacje osób udzielających pomocy, a także czas trwania świadczenia były zgodne z warunkami realizacji świadczeń wynikającymi z załącznika nr 8 do rozporządzenia MZ. W 12 przypadkach odnotowano w dokumentacji indywidualnej wewnętrznej pacjentów (prowadzonej w systemie Optimed) czas trwania wizyty, a w dwóch przypadkach nie uczyniono stosownych zapisów. Powyższe zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 467-469)

Personelowi udzielającemu świadczeń w ramach Ośrodka zapewnione były superwizje psychoterapii przez jedną osobę³⁹ posiadającą certyfikat superwizora

³⁷ Obowiązujący w okresie od 20 marca 2020 r. do 15 maja 2022 r. w związku z zakażeniami wirusem SARS-CoV-2.

³⁸ Obowiązujący od 16 maja 2022 r. do 30 czerwca 2023 r.

³⁹ Na podstawie umowy kontraktowej zawartej 1 kwietnia 2020 r. pomiędzy świadczeniodawcą a superwizorem psychoterapii.

psychoterapii. Superwizje grupowe przeprowadzone zostały przez superwizora psychoterapii dwa razy w listopadzie 2020 r. oraz raz w miesiącach od grudnia 2020 r. do marca 2023 r.

(akta kontroli str. 470-503, 595, 597)

1.4. Zgodnie z wymogami określonymi w załączniku nr 8 do rozporządzenia MZ, w terminie sześciu miesięcy od zawarcia umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w Ośrodku opracowana została procedura współpracy z innymi świadczeniodawcami i podmiotami (obowiązująca od 1 lipca 2020 r.). Wskazano w niej, że: *Ośrodek współpracuje ze świadczeniodawcami z tego samego lub innego poziomu referencyjnego, poradniami zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży oraz innymi podmiotami w ramach koordynacji udzielanych świadczeń lub kontynuacji leczenia. Ośrodek koordynuje udzielanie świadczenia z kadrą psychologiczno-pedagogiczną w szkołach, w szczególności z nauczycielami, specjalistami psychologami i pedagogami w placówkach oświatowych (po uzyskaniu zgody rodziców lub opiekunów prawnych świadczeniobiorców albo pełnoletniego świadczeniobiorcy), a także asystentami i pracownikami socjalnymi w podmiotach pomocy społecznej oraz kuratorską służbą sądową. Ośrodek koordynuje spotkania z innymi świadczeniodawcami i podmiotami w formie konsyliów lub sesji koordynacji. Koordynacja w tym zakresie może być prowadzona z wykorzystaniem systemów teleinformatycznych. Konsylia są odnotowywane w dokumentacji medycznej pacjenta.*

(akta kontroli str. 445, 446)

Od 2022 r. (od wprowadzenia konsyliów i sesji koordynacji jako rodzajów świadczeń opieki zdrowotnej) w Ośrodku przeprowadzono 874 konsylia, a w 2023 r. (I kwartał) 300 konsyliów, z czego odpowiednio: siedem i jedno za pomocą narzędzi teleinformatycznych. W 2022 r. przeprowadzono 51 sesji koordynacji, z czego 28 za pomocą narzędzi teleinformatycznych, a w 2023 r. (I kwartał) dziewięć sesji koordynacji w trybie stacjonarnym.

(akta kontroli str. 441, 442)

W okresie objętym kontrolą podpisanych zostało łącznie dziewięć porozumień o współpracy z następującymi podmiotami:

- 22 lutego 2021 r. ze Szkołą Podstawową nr 51 im. Bronisława Szwarca w Poznaniu,
- 23 lutego 2021 r. z Zespołem Szkolno – Przedszkolnym nr 7 w Poznaniu,
- 23 lutego 2021 r. z Zespołem Szkół Ogólnokształcących nr 4 w Poznaniu,
- 24 lutego 2021 r. ze Szkołą Podstawową nr 67 w Poznaniu,
- 9 marca 2021 r. z Ochronką „Jurek” w Poznaniu,
- 18 marca 2021 r. z III Liceum Ogólnokształcącym im. Jana Kantego w Poznaniu,
- 31 marca 2021 r. ze Szkołą Podstawową nr 18 im. Zofii Nałkowskiej w Poznaniu,
- 7 czerwca 2021 r. z Salezjańskim Centrum Opiekuńczo – Wychowawczym Dom Młodzieży w Poznaniu,
- 5 października 2021 r. ze Szkołą Podstawową nr 61 w Poznaniu.

W porozumieniach tych zadeklarowano objęcie opieką środowiskową dzieci i młodzieży poprzez świadczenie usług konsultacji z rodzicami, porad psychologicznych, treningów umiejętności społecznych, a w przypadku placówek opiekuńczych również poprzez świadczenie psychoterapii. W przypadku szkół zadeklarowano także wsparcie merytoryczne kadry dydaktycznej placówek na ich terenie w zakresie problemów psychicznych uczniów do nich uczęszczających.

Natomiast każda z ww. szkół zapewniła w porozumieniach, że z uwzględnieniem posiadanych na dany moment przez siebie zasobów i możliwości, będzie udostępniać przestrzeń do współpracy oraz będzie informowała rodziców, iż spotkania odbywają się nieodpłatnie w ramach świadczeń środowiskowych na NFZ.

(akta kontroli str. 449-466)

Odnosnie organizacji wsparcia merytorycznego kadry dydaktycznej pałcówek, z którymi zawarto porozumienia, Dyrektor Termedici wyjaśnił, że psycholog/psychoterapeuci spotykają się lub kontaktują telefonicznie z nauczycielami, opiekunami danego pacjenta tylko wówczas, gdy sytuacja danego pacjenta wymaga wsparcia kadry dydaktycznej. Jeśli natomiast chodzi o częstotliwość tych kontaktów, to Dyrektor odpowiedział, że jest to kwestia indywidualna i również zależy wyłącznie od sytuacji danego pacjenta, natomiast udokumentowanie dotyczące udzielonej pomocy znajduje się w indywidualnej dokumentacji medycznej danego pacjenta.

(akta kontroli str. 588, 590)

W Ośrodku nie prowadzono statystyk dotyczących pacjentów skierowanych do dalszego leczenia w Poradni Zdrowia Psychicznego, Centrum Zdrowia Psychicznego czy też szpitala psychiatrycznego, nie posiadano również informacji o przyjęciu lub odmowie przyjęcia pacjenta do ww. placówek. Ośrodek nie współdziałał ze szpitalami psychiatrycznymi bądź ośrodkami psychiatrycznej opieki (oddziałami dziennymi, hostelami itp.).

(akta kontroli str. 527, 532)

Dyrektor Termedici wyjaśnił, że Ośrodek współpracuje z poradnią lekarza rodzinnego mieszczącą się w NZOZ Termedica, lekarze zostali poinformowani o działalności Ośrodka oraz podpisano porozumienia o współpracy, podpisano również porozumienie z Instytutem Psychoedukacji Sp. z o.o. w Swarzędzu. W ramach podpisanych porozumień pacjenci są informowani o możliwości skorzystania ze świadczeń Ośrodka w NZOZ Termedica oraz prowadzone są konsylia i sesje koordynacji. Ponadto wskazać należy, że na potrzeby pracy Ośrodka opracowany został przez zespół Indywidualny Program Terapeutyczny, który ustalony zostaje po przeprowadzeniu diagnoz i omówiony z pacjentem, na tym etapie psycholog/psychoterapeuta ustala obszar działania z pacjentem i współpracy z innymi jednostkami (szkoła, lekarz rodzinny) w ramach opieki nad pacjentem, również z jednostkami z którymi nie mamy podpisanej umowy o współpracy.

(akta kontroli str. 447, 448, 527, 532, 533-535)

1.5. Według stanu na 31 maja 2023 r., wartość zakontraktowanych i wykonanych (zafakturowanych) świadczeń finansowanych ze środków NFZ wyniosła odpowiednio:

- w 2020 r. 415 116,45 zł i 183 039,75 zł (co stanowiło 44,1% wartości świadczeń zakontraktowanych⁴⁰),
- w 2021 r. 553 435,20 zł i 723 019,95 zł (co stanowiło 130,6% wartości świadczeń zakontraktowanych⁴¹),
- w 2022 r. 764 955,31 zł i 722 176,69 zł (co stanowiło 94,4% wartości świadczeń zakontraktowanych⁴²),

⁴⁰ Umową nr 150005993/04/1/0159/0/20/23 z 9 kwietnia 2020 r.

⁴¹ Aneksami nr APU/2021 z 27 stycznia 2021 r.

⁴² Aneksami: nr APU/2022 z 10 lutego 2022 r., nr /43_NZ_ZW/2022 z 19 kwietnia 2022 r., /43_ZW_CENA/IV/2022 z 22 kwietnia 2022 r., /WWZ/2022 z 28 lipca 2022 r. i /43_ZW/II/2022 z 21 września 2022 r.

- w 2023 r. (I kwartał) 210 543,48 i 210 504,78 zł (co stanowiło 99,9% wartości świadczeń zakontraktowanych⁴³).

Ponadto, w I kwartale 2023 r. zrealizowano również świadczenia o wartości 16 401,19 zł, ponad limit określony w aneksie za okres od stycznia do marca 2023 r. (tzw. nadwykonania, których niezafakturowano).

(akta kontroli str. 52-56, 74-81, 99-100, 111-120, 135-280)

Pismem z 9 października 2020 r.⁴⁴ Zastępca Dyrektora ds. Medycznych WOW NFZ, działając z upoważnienia Dyrektora WOW NFZ, poinformował m.in. o przeprowadzeniu analizy wykonania umowy w okresie od 1 kwietnia do 31 sierpnia 2020 r. w odniesieniu do wysokości ryczałtu miesięcznego na poziomie 412 świadczeń, określonym w § 18 ust. 1 pkt 4 zarządzenia nr 7/2020/DSOZ Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia z dnia 16 stycznia 2020 r. w sprawie określenia warunków zawierania i realizacji umów o udzielenie świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju opieka psychiatryczna i leczenie uzależnień⁴⁵. Z analizy tej wynikało, że umowa została wykonana jedynie w 16,3% przy braku świadczeń w kwietniu. Średnio miesięcznie w ww. okresie udzielono zaledwie 67 świadczeń. Liczba udzielonych świadczeń zaczęła rosnąć od czerwca i poziom wykonania umowy od czerwca do sierpnia 2020 r. wyniósł 21,1%, a średnia miesięczna liczba świadczeń zwiększyła się do 87. Ponadto, w ww. piśmie stwierdzono, że WOW NFZ wprawdzie uwzględnia, że wpływ na działalność Ośrodka miał wprowadzony stan epidemii, w szczególności na początku obowiązywania umowy, tj. w kwietniu i w maju 2020 r., zwrócił jednak uwagę, że poziom realizacji świadczeń w okresie od czerwca do sierpnia 2020 r. również znacznie odbiegał od określonego w umowie ryczałtu 412 świadczeń miesięcznie i nie osiągnął nawet połowy założonego pułapu, a jedynie 1/6 – 1/5 zawartego kontraktu. W przedmiotowym piśmie podkreślono również, iż zwiększenie dostępności do szeroko rozumianej opieki nad zdrowiem psychicznym dzieci i młodzieży, zwłaszcza w trybie ambulatoryjnym, jest bezsprzecznym priorytetem zarówno w wymiarze lokalnym (powiatowym, wojewódzkim), jak i ogólnopolskim. Potwierdzając istniejące zapotrzebowanie na przedmiotowe świadczenia wśród dzieci i młodzieży, ich rodziców lub opiekunów oraz w środowisku szkolnym, zaapelowano do Dyrektora Termedici o zwiększenie zaangażowania i poprawę poziomu realizacji zawartej umowy w kolejnych miesiącach.

(akta kontroli str. 582, 583)

Pismem z 7 stycznia 2021 r.⁴⁶ Zastępca Dyrektora ds. Medycznych WOW NFZ, działając z upoważnienia Dyrektora WOW NFZ, poinformował o wynikach analizy po ośmiu miesiącach udzielania świadczeń w Ośrodku, tj. od kwietnia do listopada 2020 r. Stwierdzono, że pomimo wzrostu w poszczególnych miesiącach liczby udzielonych świadczeń, poziom ich realizacji jest nadal znacznie niższy od wielkości ryczałtu i wynosi 37,5%. Wezwano do wskazania przyczyn tej sytuacji oraz wskazania działań, jakie Dyrektor Termedici planuje podjąć w okresie od stycznia do marca 2021 r. w celu zwiększenia zaangażowania i poprawy poziomu realizacji świadczeń.

(akta kontroli str. 585)

W odpowiedzi z 18 stycznia 2021 r. do WOW NFZ, Dyrektor Termedici wskazał, że początek działalności Ośrodka zbiegł się w czasie z wprowadzeniem stanu epidemii, co w znaczący sposób ograniczyło napływ pacjentów do Przychodni Termedica.

⁴³ Aneksem nr APU/2023 z 9 stycznia 2023 r. (zmieniony aneksem nr APU_KOR/2023 z 19 stycznia 2023 r.).

⁴⁴ Znak pisma: WSOZ-SSST.424.4.82.2020 PSY.112.BK.2020.

⁴⁵ Dz. Urz. NFZ poz. 7, dalej: zarządzenie nr 7/2020/DSOZ.

⁴⁶ Znak pisma: WSOZ-SSST.424.4.82.2021 PSY.BK.2021.

Podkreślił jednocześnie, że liczba realizowanych świadczeń z miesiąca na miesiąc jest znacząco większa i w grudniu 2020 r. osiągnęła poziom 404 wizyt. Poinformował również, że w celu zwiększenia liczby realizowanych świadczeń podjęte zostały w styczniu 2021 r. działania polegające na rozpropagowaniu informacji o udzielaniu przedmiotowych świadczeń w Ośrodku oraz dążeniu do zawarcia umów współpracy ze szkołami.

(akta kontroli str. 584)

Ze względu na niezrealizowanie w okresie od kwietnia do grudnia 2020 r. zakontraktowanych limitów świadczeń (w 55,9%), aneksem z 11 lutego 2022 r. do umowy⁴⁷ wartość zobowiązania WOW NFZ w zakresie Ośrodka została zmniejszona o kwotę w wysokości 232 076,70 zł. Świadczeniodawca wystawił 28 lutego 2022 r. korekty zmniejszające o kwotę 232 076,70 zł⁴⁸ wartość wystawionych faktur za poszczególne miesiące 2020 r. Kwota ta została skompensowana z należnościami świadczeniodawcy.

(akta kontroli str. 72, 73, 136-162, 276, 280)

Ze względu na niezrealizowanie w styczniu 2021 r. zakontraktowanego limitu świadczeń (w 11,9%) oraz zrealizowanie w okresie od lutego do grudnia 2021 r. limitów świadczeń na poziomie wyższym od zakontraktowanych (o 34,5%), aneksem z 11 lutego 2022 r. do umowy wartość zobowiązania WOW NFZ w zakresie Ośrodka została zwiększona o kwotę w wysokości 169 584,75 zł⁴⁹. Świadczeniodawca wystawił 25 lutego 2022 r. korektę zmniejszającą o kwotę 5 485,50 zł⁵⁰ wartość faktury za styczeń 2021 r. oraz korekty zwiększające o kwotę łącznie 175 070,25 zł⁵¹ wartość faktur za pozostałe miesiące 2021 r. Kwota w wysokości 169 584,75 zł została zapłacona przez NFZ 2 marca 2022 r., a pozostałe kwoty skompensowane wzajemnie.

(akta kontroli str. 109, 110, 163-198, 277, 280)

Dyrektor Termedici wyjaśnił, że główną przyczyną niezrealizowania limitów świadczeń w okresie od kwietnia 2020 r. do stycznia 2021 r. była epidemia COVID-19, która spowodowała, że pacjenci na skutek wprowadzonych obostrzeń nie zgłaszali się do Ośrodka. Ponadto, Dyrektor stwierdził, że *był to nowy zakres świadczeń zakontraktowanych przez NFZ po raz pierwszy, więc zarówno lekarze, szkoły, jak i pacjenci nie wiedzieli o możliwości skorzystania z przedmiotowych świadczeń*. Wskazał także, że mając świadomość niezrealizowania świadczeń w określonym wymiarze w ww. okresie, w kolejnych miesiącach od lutego do grudnia 2021 r. zrealizowano świadczenia ponad określony limit żeby wyrównać niedow wykonania za wcześniejszy okres, na skutek czego łączna kwota zwrotu była niewielka. Kwota ta wyniosła 62 491,45 zł.

(akta kontroli str. 527, 533)

Dyrektor Termedici wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą nie były ustalone rzeczywiste koszty ponoszone w związku ze świadczeniem opieki zdrowotnej w ramach Ośrodka (koszty pośrednie i bezpośrednie działalności Ośrodka). Dyrektor nie posiadał zatem, wiedzy czy środki otrzymane z NFZ na sfinansowanie tych

⁴⁷ Aneks nr /43_KR_RYCZAŁT/2020.

⁴⁸ Korekty z 28 lutego 2022 r. od nr KOR NFZ 006/2022 do nr KOR NFZ 0014/2022 za miesiące od kwietnia do grudnia 2020 r.

⁴⁹ Aneks nr /43_KR_RYCZAŁT/2021.

⁵⁰ Korekta z 25 lutego 2022 r. nr KOR NFZ 005/2022.

⁵¹ Korekty z 25 lutego 2022 r. od nr NFZ U159/02/2022/1 do nr NFZ U159/02/2022/11 za miesiące od lutego do grudnia 2021 r.

świadczeń pokryły koszty ich udzielenia. Dyrektor wyjaśnił, że nie wystąpiły ograniczenia dotyczące realizacji świadczeń oraz metod terapeutycznych w ramach Ośrodka spowodowane brakiem środków finansowych.

(akta kontroli str. 575, 577)

Dyrektor wyjaśnił, że na świadczeniodawcę nie były nałożone kary umowne w związku z realizacją umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej w zakresie Ośrodka.

(akta kontroli str. 518, 523)

W ankiecie przeprowadzonej w kwietniu 2023 r. przez WOW NFZ, dotyczącej świadczeń udzielanych w ramach Ośrodka, Dyrektor Termedici udzielił odpowiedzi twierdzącej na wszystkie pytania, tj.: czy wskazane byłoby odrębne finansowanie sesji koordynacji, sesji konsyliów, superwizji; czy należy zrezygnować z ograniczenia 94 godzin na etat podstawowy; czy należy wprowadzić finansowanie świadczeń ponad liczbę punktów określonych w umowie bez dodatkowych warunków (nadwykonania niezależne od ilości realizacji świadczeń przez podstawowy zespół personelu).

(akta kontroli str. 504-506)

1.6. W Ośrodku znajdowało się osiem gabinetów służących do udzielania m.in. świadczeń opieki zdrowotnej w ramach Ośrodka oraz dwa pomieszczenia sanitarne dostępne dla pacjentów, z których jedno dostosowane było do potrzeb osób z niepełnosprawnościami w zakresie ruchu. W wyniku oględzin stwierdzono, że:

- na zewnątrz, na ścianie z drzwiami wejściowymi do budynku znajdowała się tablica informacyjna z napisem NFZ oraz TERMEDICA i wymienionymi następującymi poradniami: „*Poradnia Zdrowia Psychicznego; Poradnia Zdrowia Psychicznego dla Dzieci i Młodzieży; Poradnia Leczenia Uzależnień; Ośrodek Środowiskowej Opieki Psychologicznej i Psychoterapeutycznej dla Dzieci i Młodzieży I Poziom Referencyjny; Poradnia Okulistyczna*”,
- do drzwi wejściowych do budynku, znajdującego się na parterze, poza dwoma schodami (usytuowanymi na wprost drzwi i po prawej stronie), prowadził podjazd umożliwiający wjazd do budynku osobom korzystającym z wózków dla osób z niepełnosprawnościami ruchu (usytuowany po lewej stronie). Nawierzchnia podjazdu wyłożona kostką brukową betonową była równa. Po obu stronach tego podjazdu zamontowane były dwupoziomowe poręcze rurowe. Drzwi wejściowe miały szerokość w świetle 90 cm,
- wejścia do wszystkich pomieszczeń, poddanych oględzinom, z przestrzeni wspólnej (poczekalni) były bezprogowe z drzwiami o szerokości w świetle 90 cm. Pomieszczenia były czyste i schludne, a w gabinetach znajdowały się m.in. sofy i/lub fotele wypoczynkowe oraz zamontowana była klimatyzacja. Wyposażenie gabinetów, ich utrzymanie i stan nie wzbudziło zastrzeżeń,
- kierownik Termedici oświadczyła, że w poddanych oględzinom ośmiu gabinetach udzielane są również świadczenia opieki zdrowotnej w ramach: Poradni zdrowia psychicznego dla dorosłych, Poradni leczenia uzależnień, Centrum zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży – poradnia zdrowia psychicznego – II poziom referencyjny,
- w żadnym pomieszczeniu, ani w poczekalni, nie było oznaczeń alfabetem Braille’a dla osób słabowidzących lub niedowidzących, nie zainstalowano też systemów głosnomówiących dla osób niedosłyszących lub głuchych.

(akta kontroli str. 506-517)

Odnośnie niezapewnienia dostępności do świadczeń w Ośrodku dla osób z niepełnosprawnością wzroku lub słuchu na równi z osobami pełnosprawnymi, Dyrektor Termedici wyjaśnił, że *wynikało to z braku wymogu zapewnienia takiej dostępności w przepisach określających wymagania dla podmiotów leczniczych oraz w przepisach NFZ. Ponadto, dodał, że przed otrzymaniem kontraktu w zakresie Ośrodka, NFZ przeprowadził kontrole Ośrodka w celu spełnienia wszystkich wymagań lokalowych, a przeprowadzona w bieżącym roku kontrola z Wielkopolskiego Urzędu Wojewódzkiego nie stwierdziła żadnych nieprawidłowości w tym obszarze.*

(akta kontroli str. 589, 592)

NIK wskazuje, że w świetle treści art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami⁵², wyjście naprzeciw potrzebom wszystkich pacjentów, mogłoby służyć poprawie dostępności do pomocy psychologicznej i psychoterapeutycznej dla dzieci i młodzieży.

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Przekazanie do NFZ listy oczekujących według stanu na koniec 2022 r. i 2023 r. (I kwartał) z danymi niezgodnymi ze stanem faktycznym w zakresie pacjentów oczekujących na udzielenie pierwszego świadczenia w ramach Ośrodka, czym naruszono art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych⁵³. Z listy oczekujących przekazanej do NFZ wynikało bowiem, że w tych terminach nie ma pacjentów oczekujących na udzielenie świadczenia w Ośrodku, podczas gdy w rejestrze prowadzonym przy pomocy systemu Optimed, pacjentów oczekujących na udzielenie pierwszego świadczenia było odpowiednio: dwóch i 10.

(akta kontroli str. 430-432, 434, 551-553, 562-574)

Dyrektor Termedici wyjaśnił, że przedmiotowe dane pacjentów nie zostały przekazane do NFZ w raporcie miesięcznym dotyczącym listy oczekujących ponieważ na poziomie rejestracji błędnie nadano pacjentom tzw. pierwszorazowym status „kontynuacja leczenia” zamiast „oczekujący”.

(akta kontroli str. 589, 592)

2. Dokonywanie skreśleń z harmonogramu przyjęć, w tym z listy oczekujących na udzielenie świadczenia w ramach Ośrodka, z podaniem nieformalnej przyczyny skreślenia o treści *odwołany*. Przyczyna ta była nieprawidłowa i nie była dopuszczona do stosowania przez Ministra Zdrowia. Przyczyny mogące mieć zastosowanie przy skreślaniu z harmonogramu przyjęć, w tym z list oczekujących, zostały określone w tabeli nr 16 załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 26 czerwca 2019 r. w sprawie zakresu niezbędnych informacji przetwarzanych przez świadczeniodawców, szczegółowego sposobu rejestrowania tych informacji oraz ich przekazywania podmiotom zobowiązanym do finansowania świadczeń ze środków publicznych⁵⁴. W latach 2020-2023 (I kwartał) skreślono w ten sposób z umówionej wizyty w Ośrodku łącznie 235 pacjentów, w tym 160 pacjentów oczekujących na pierwszą wizytę.

(akta kontroli str. 443, 444)

⁵² Zgodnie z tym przepisem, m.in. przedsiębiorcy dążą w prowadzonej działalności do zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz. U. z 2022 r. poz. 2240).

⁵³ Dz. U. z 2022 r., poz. 2561.

⁵⁴ Dz. U. z 2022 r., poz. 434.

Na pytanie o powód podawania przyczyny skreślenia z harmonogramu przyjęć, w tym z listy oczekujących na udzielenie świadczenia w ramach Ośrodka, innej niż przyczyny określone w przepisach, Dyrektor Termedici wyjaśnił, że „*status „odwołany” mają pacjenci, którzy zostali wpisani w kolejkę oczekujących, ich wizyta się nie odbyła, ale powód odwołania wizyty nie został wprowadzony do kolejek oczekujących zgodnie ze słownikiem.*”. Wynikało to z niedopatrzenia ze strony rejestracji.

(akta kontroli str. 435-438, 588, 592, 599)

3. W przypadku dwóch wizyt w rodzaju porada psychologiczna⁵⁵, nie udokumentowano czasu ich trwania poprzez odnotowanie w dokumentacji indywidualnej wewnętrznej świadczeniobiorcy godziny oraz minuty rozpoczęcia i zakończenia udzielania świadczenia, co było niezgodne z § 18 ust. 4 zarządzenia nr 7/2020/DSOZ.

(akta kontroli str. 467-469)

Dyrektor Termedici wyjaśnił, że powyższe wynikało z przeoczenia psycholog udzielającej obu świadczeń.

(akta kontroli str. 589, 592)

III. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Wnioski

1. Przekazywanie do NFZ listy oczekujących zawierającej wymagane dane wszystkich pacjentów, którzy na koniec miesiąca oczekują na udzielenie pierwszego świadczenia w ramach Ośrodka,
2. Dokonywanie skreśleń pacjentów z harmonogramu przyjęć, w tym z listy oczekujących, z podaniem przyczyn dopuszczonych przez Ministra Zdrowia,
3. Dokumentowanie czasu trwania świadczeń udzielanych w ramach Ośrodka poprzez odnotowywanie w dokumentacji indywidualnej wewnętrznej świadczeniobiorcy godziny oraz minuty rozpoczęcia i zakończenia udzielania świadczenia, zgodnie z przepisami.

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

IV. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania

⁵⁵ Wizyty z 18 listopada i 23 grudnia 2022 r.

wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, 21 lipca 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler
Ewa Kruszyńska
główny specjalista kontroli państwowej

p.o. Dyrektor
Karolina Wirszyc-Sitkowska

.....
podpis

.....
podpis